

een antwoord op alle mogelijke vragen die je je ooit stelde rond privacy. Ook op alle vragen die je je nooit stelde en misschien ook nooit zál stellen, maar zeg nooit nooit.

Op het ogenblik dat ik deze recensie neerpen, lanceert iemand op Bibnet een discussie rond de vraag: "Begeef ik mij op glad ijs als ik de persoonsgegevens van de ontleners van onze bibliotheek gebruik om verjaardagsmails te versturen?" Een antwoord op die vraag vind je niet in dit werk. Dat het níét mag, vind je wel. Maar hoe glad het ijs is, tja, daarvoor moet je je geluk beproeven in de rechtbank.

Een greep uit de inhoudstafel: het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de Wet met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, het internationaal kader, de sectoriële analyse, beroepsgeheim, strafregisters, het Rijksregister, consumenten- en hypotheccair krediet, openbaarheid van bestuursdocumenten, een hele stapel bijlagen.

In *Privacy en persoonsgegevens* vind je alle informatie rond die onderwerpen die maar gebundeld kan worden. Maar dan uiteraard in één handig boekwerk. Aanvullingen volgen.

Privacy en persoonsgegevens / Editor Paul De Hert (e.a.). – Politeia, 2007. – losbladige publicatie.

Denis De Bruyne, informatiemanager Corelio
denis.de.bruyne@corelio.be

gemeente Sint-Pieters-Leeuw) en Roeland Verhaert (consulent stadsarchief Antwerpen). Voeg daar nog een aantal doorgewinterde auteurs aan toe zoals Filip Boudrez en Willem Vanneste en je krijgt een naslagwerk om u tegen te zeggen. Deze publicatie omvat niet alleen algemeen omschrijvende theorie over archief, archiefbeheer of selectielijsten, maar ook heel praktische raadgevingen. Zoals de vuistregels voor het kiezen van opbergmateriaal in de kantoormuimte, of de minimumvereisten voor een archiefmuimte.

Een greep uit de inhoudstafel: na de basisregels komt het praktische gedeelte met onder meer het opbouwen van een klassement, het opbergen en beheren van materieel, het digitaal bewaren, het digitaliseren, het vernietigen, het overdragen en zowaar een stukje publiekswerking en dienstverlening. Daarna worden werking, organisatie en dergelijke van archiefdiensten belicht, met als uitsmijter de lijst van kernbegrippen en definities.

Dit werk is nog verre van af, aanvullingen komen nog overvloedig. Maar met wat nu al voorhanden is, heb je alvast een vette kluit.

Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties / Inge Schoups (ed.). – Politeia, 2008. – losbladige publicatie.

Denis De Bruyne, informatiemanager Corelio
denis.de.bruyne@corelio.be

Handleiding voor klasseerders

Wie zoekt, die vindt. Een volkswijsheid als geen ander. En toch zullen mensen uit het vak de uitspraak enigszins nuanceren: wie klasseert, die vindt. Meteen ook de titel van een losbladige publicatie van uitgeverij Politeia met als ondertitel:

Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties.

De hoofdredactie van het werk is in handen van Inge Schoups, stadsarchivaris van Antwerpen. Zij kan rekenen op de steun van een redactieploeg bestaande uit Hilde De Bruyne (archivaris OCMW Brugge), Marian Verbeek (stafmedewerker VWSG), Joris Vanderborght (archivaris

In archieftijdschriften gelezen 2009

De laatste aflevering van de rubriek van dit jaar brengt, zoals gebruikelijk, eerst een overzicht van de in jaargang 2009 van *Bibliotheek- & archiefgids* besproken tijdschriften. Het zijn er 19 uit 10 landen en 8 taalgebieden. Per tijdschrift vindt u de titel, de uitgever, de vindplaats van de bespreking, alsook de naam van diegene die de notitie heeft geschreven. Daarna volgen de besprekingen die voor deze aflevering werden bezorgd. Een rubriek als deze kan enkel in stand gehouden worden dankzij veel vrijwillige inzet. Dit jaar werden vier collega's bereid gevonden om mee te werken. Ik dank hen daar heel hartelijk voor. Het team heeft echter dringend versterking nodig. Wie in 2010 mee wil doen, kan zich vóór 15 januari 2010 bij ondergetekende melden.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling 'Archief van het Koninklijk Paleis').
Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa Archivistiek: VUB – K.U. Leuven – UGent – UAntwerpen)
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

**Overzicht van in jaargang 86 (2009) van
Bibliotheek- & archiefgids besproken
archieftijdschriften**

- The American Archivist, 70 (2007; afl. 2) en 71 (2008) [The Society of American Archivists - Chicago, USA]: B&AG, afl. 4; p. 42-43. (E. Put).
- Archiefbrief Oostende, 1 (2005) – 3 (2007) [Stadsarchief Oostende]: B&AG, afl. 3; p. 45 (J. Vannieuwenhuysse).
- Archievenblad, 112 (2008) [Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland - Amsterdam]: B&AG, afl. 5; p. 43-44 (N. Geirnaert).
- Archiefleven, 14 (2007) [vzw levend Archief – Brugge]: B&AG, afl. 3; p. 45 (J. Vannieuwenhuysse).
- Archikrant, 17 (2007) [Vrienden van het Veurns Archief]: B&AG, afl. 3; p. 45 (J. Vannieuwenhuysse).
- Archivalische Zeitschrift, 89 (2007) [Staatliche Archive Bayerns – München (Duitsland)]: B&AG, afl. 4; p. 43-44 en afl. 6; p. 42 (G. Janssens).
- Arduin, nrs 1 en 2 (2007) [Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel]: B&AG, afl. 3; p. 45-46 (J. Vannieuwenhuysse).
- Arkfimagasinet (2008) [Riksarkivet - Oslo, Noorwegen]: B&AG, afl. 4; p. 44-45 (L. Boeva).
- Atlanti, 17 (2007; afl. 1-2) [International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor – Trieste (Italië)]: B&AG, afl. 5; p. 44-45 (G. Janssens).
- Boletín informativo. Sistema archivístico de la Defensa , nr. 13 (2007) [Ministerio de la Defensa (Spanje)]: B&AG; afl. 5; p. 45 (G. Janssens).
- Brood en Rozen (2007) [Amsab-ISG]: B&AG, afl. 3; p. 46 (J. Vannieuwenhuysse).
- Códice, 3 (2007; afl. 2) [Universidad de la Salle (Colombia)]: B&AG, afl. 5; p. 45 (G. Janssens).
- Dendermondse Museum- en Archiefberichten, nrs. 60, 61 en 52 (2007) [Stad Dendermonde]: B&AG, afl. 3; p. 46 (J. Vannieuwenhuysse).
- La Gazette des Archives, nrs 205, 207, 208, 209-210 en 211 (2008) [Association des Archivistes français – Parijs (Frankrijk)]: B&AG, afl. 3; p. 43-44 en afl. 6 ; p. 43 (B. D'hoore).
- Nordisk Arkivnyt, 51 (2008) [Reykjavik (IJsland)]: B&AG, afl. 5; p. 46-47 (L. Boeva).
- Sap(pig). Stadsarchief Poperinge, 4 (2007) [Vrienden van het Poperings Archief vzw]: B&AG, afl. 3; p. 47 (J. Vannieuwenhuysse).
- Soma-Berichtenblad, nr. 41 (2008) [SOMA-CEGES – Brussel]: B&AG, afl. 3; p. 47

Archieftijdschriften 2008

Franse en Duitse archivariissen publiceerden in 2008 de neerslag van een aantal colloquia en studiedagen. Daarnaast brengen de besproken tijdschriften heel wat ervaringen uit de dagelijkse praktijk.

Archivalische Zeitschrift, 90 (2008)

Uitg. & red.: Generaldirektion der Staatlichen Archive Bayerns. Postfach 22 11 52. D-80501 München (Duitsland). ISSN 0003-9497

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel), de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de KU Leuven en de vakbibliotheek van het Universiteitsarchief van de Vrije Universiteit Brussel.

Jaargang 2008 van het *Archivalische Zeitschrift* is zo goed als volledig gewijd aan een colloquium over archiefwetgeving dat op 3 december 2007 in het Beierse Hauptstaatsarchiv te München werd georganiseerd. Zeven bijdragen handelen over de wetgeving in Duitsland, één bijdrage (Fritz Koller, *Archivgesetzgebung in Österreich – Ein Überblick*, p. 35-49) betreft Oostenrijk. Wat Duitsland betreft staat de situatie in deelstaat Beieren centraal, maar ook het Bundesarchivgesetz en de archiefwetten van andere Länder komen aan bod. Alle bijdragen hier de revue laten passereren heeft weinig zin. We maken echter een uitzondering voor *Prospektive Jurisprudenz – proaktive staatliche Archive. Zum Professorenentwurf eines Archivgesetzes des Bundes* (p. 91-117). Hierin wijdt Udo Schäfer een aantal zeer pertinente beschouwingen aan en stelt vragen met betrekking tot de functie van archief in de democratische samenleving, en hij gaat na welk gevolg dit voor een moderne archiefwetgeving heeft. Een samenvatting van de discussies na elk referaat sluit de bundel af (Expertengespräch. Das Bayerische Archivgesetz auf dem Prüfstand, p. 129-143). Iedereen die meer over archiefwetgeving in vergelijkend perspectief wil weten, moet deze bundel zeker lezen. Talrijke bijdragen behandelen immers themata en problemen die ook bij het archiefbeheer van Belgisch en Vlaams overheidsarchief aan bod komen.

Het *Archivalische Zeitschrift* is een publicatie met een eerbiedwaardige traditie. Dit is duidelijk wanneer men weet wat er allemaal van 1876 tot en met 2007 in het tijdschrift is verschenen. Zulk repertorium (*Inhalts- und Verfasserverzeichnis zu den Bänden 1-90 der Archivalischen Zeitschrift (1876-2008)*, p. 144-295) sluit het volume af. Eerst worden de artikelen thematisch in 37 rubrieken ondergebracht, daarna volgt een lijst waarin alle auteurs met hun artikelen alfabetisch op een rij worden gezet. Monika Ruth Franz stond in voor de redactie van dit nuttig naslagwerk (Gustaaf Janssens).

La Gazette des Archives, nr. 208 (2008), nr. 209-210 (2008), nr. 211 (2008)

*Uitg. & red: Association des archivistes français. 9, rue Montcalm, F-75018 Parijs (Frankrijk)
ISSN 0016-5522*

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de KU Leuven.

Aflevering 208 van de *Gazette des Archives* geeft het woord aan jonge archivariissen, met hun verwachtingen, ambities, vreugden en desillusies. Centraal staat het 'Collectif A7' dat zeven verenigingen van studenten en gediplomeerden in de archivistiek verenigt, samen goed voor meer dan 500 leden. Agnes Dejob en Chloé Moser-Roelens geven een stand van zaken inzake tewerkstelling van de jonge afgestudeerden, op basis van een enquête gehouden onder de leden (*L'insertion professionnelle des jeunes diplômés représentés dans le Collectif A7: état des lieux*, 208; p. 9-21). 94 % van de ondervraagden blijkt werkzaam in de archiefsector. Bij sollicitaties in de privésector ervaren ze vaak een gebrek aan erkenning voor het beroep van archivaris of een verwarring met de functie van documentalist of magazijnier. Opmerkelijk is ook dat 85 procent van de jonge archivariissen werkt op hedendaags archief en slechts procent op archief uit het ancien régime. Dit is niet enkel te verklaren door de grotere omvang van hedendaagse archieven, maar evenzeer door het feit dat ancien régimearchieven nog vooral worden behandeld door archivariissen uit de École des Chartes, die meestal geen specifiek diploma archivistiek hebben. Christine Nougaret gaat dieper in op deze vaststelling in *L'École des Chartes forme-t-elle encore des archivistes?* (208; p. 23-29). Tot en met 1976 had de École des Chartes namelijk het monopolie op de vorming van Franse archivariissen en tot 1990 waren alle archivariissen werkzaam in de Archives nationales en de Archives départementales ook "chartistes". De École des Chartes weet zich ook aan te passen aan de evoluties in de archiefsector inzake nieuwe technologieën en digitalisering, met name door de oprichting in 2006 van een master 'Nouvelles technologies appliquées à l'Histoire'.

In de eerste zeven bijdragen van jonge archivariissen staat de vraag centraal of men archivaris wordt door toeval of door roeping. Aangezien ieder vanuit zijn eigen ervaring spreekt, varieert het antwoord van persoon tot persoon. Allen zijn in elk geval geboeid door hun werk, wijzen op de grote arbeidsvreugde, maar ook op de clichés over archivariissen die ondanks alles blijven bestaan. Volgens Joseph Schmauch (*De Strasbourg à Guéret ... point de vue d'un jeune archiviste*, 208; p. 31-45) zijn weinig beroepen zo polyvalent als dat van archivaris. Naast competenties als historicus dient een archivaris ook gespecialiseerd te zijn in documentanalyse en dient hij/zij te beschikken over kwalificaties als bestuurder, coördinator van de activiteiten van zijn medewerkers, beheerder van gebouwen en de laatste jaren ook op het vlak van elektronisch archief. Ook

Claire Martin wijst op de vele facetten van het beroep van archivaris in *Archiviste-paléographe ou archiviste web 2.0? Un métier aux mille facettes* (208; p. 119-128). Agnès Malenon bespreekt haar ervaringen in een gemeentearchief met minder dan 500 strekkende meter archief (*Les archives: une découverte, une passion*, 208; p. 47-52). In *Première prise de fonction + 1022 jours: témoignage et premier bilan* (208; p. 53-58) stelt Damien Hamard, archivaris van de universiteit van Angers, dat van zodra archiefvormende diensten beseffen dat de term archief niet enkel betrekking heeft op papieren, maar ook op elektronische documenten, ze gemakkelijker beroep doen op een archivaris. Die kan zo in zekere mate bijdragen tot de efficiëntere werking van de betrokken dienst. Ook Anne Brunterc'h (*Archiviste d'entreprise: une fonction en devenir*, 208; p. 59-69) gaat in op digitale archieven. Hoewel alle archivariissen het erover eens zijn dat elektronische documenten in aanmerking komen voor permanente bewaring, zijn er velen die nog bekennen niet in staat te zijn een project hierrond tot een goed einde te brengen. Voor Sébastien Roncin (*DUA: 3 à 6 mois + élimination*, 208; p. 85-92) bieden tijdelijke contracten in de privésector het voordeel dat een pas afgestudeerde archivaris er heel wat praktische ervaring kan opdoen. De relatief lage verloning in verhouding tot het diploma, alsook de onzekerheid over de professionele toekomst, maken dat een vaste betrekking in een openbare dienst snel het streefdoel wordt. Toch klaagt Roncin de extreme en onzekere selectiemethoden aan die daar worden gehanteerd. In *Arriérés et réformes: le mouvement perpétuel des archives contemporaines* (208; p.93-103) gaat Isabelle Lakomy dieper in op haar ervaringen met archiefinspecties bij rechtbanken en met de problemen die een overhaaste overdracht van archief ten gevolge van een verhuis of sluiting van een dienst met zich meebrengt. Evenals de auteurs in meerdere andere bijdragen wijst Claire Martin (*"Mon document est perdu: il est aux archives!"*. *Le parcours d'une jeune archiviste dans l'industrie*, 208; p. 105-111) op de clichés over archivariissen die nog altijd sterk leven. Die zorgen er mee voor dat het werk niet naar waarde wordt geschat en, vooral in tijdelijke contracten, onvoldoende wordt verloned in verhouding tot het diploma. Hélène Toulhoat heeft een bijzonder origineel en nieuw project, namelijk als zelfstandige archivaris haar diensten aanbieden aan particulieren (*L'archiviste au service des détenteurs d'archives privées*, 208; p. 133-138). Het project draait rond inventarisatie, preservatie en valorisatie. Al beseft ze wel de problemen waarmee ze geconfronteerd zal worden, zoals de concurrentie van professionele genealogen die talrijk zijn in Frankrijk. Zich kenbaar maken zal veel tijd en doorzettingsvermogen vergen. De vaak zeer private inhoud en emotionele waarde van privéarchieven vereisen ook een totaal andere aanpak dan bijvoorbeeld bij archief gevormd door een administratie.

In 2008 hield de sectie 'gemeentearchieven en archieven van intercommunales' van de Association des archivistes français een colloquium over mondelinge archieven. De

acta hiervan vullen aflevering 211 van de *Gazette des Archives*. Als eerste maakt Philippe Joutard een balans op van 40 jaar praktijk van de collecte van mondelinge getuigenissen (*La collecte des témoignages oraux: retour sur quarante ans de pratique en France*, 211; p. 7-19). Om de situatie in Frankrijk in een juister perspectief te situeren, gaat hij ook in op de toestand op internationaal vlak. Opmerkelijk is wel de grote terughoudendheid van de Franse universitaire wereld ten aanzien van mondelinge geschiedenis. De juridische aspecten worden belicht in de twee volgende bijdragen. In *La collecte de témoignages oraux à l'épreuve du droit pénal spécial de la presse* (211; p. 33-55) stelt Nathalie Mallet-Poujol dat zowel diegene die getuigenis aflegt, de historicus die deze bron gebruikt en verwerkt, als de uitgever zich kunnen blootstellen aan gerechtelijke vervolgingen ten gevolge van mogelijke inbreuken op de persoonlijke levenssfeer. Laurence Perperot en Carole Renard gaan dieper in op de uitwerking van een nationale typeovereenkomst voor mondelinge archieven. Het gaat om een juridische conventie met betrekking tot rechten die inherent zijn aan mondelinge getuigenissen, te ondertekenen door diegene die een getuigenis aflegt (*L'élaboration d'une convention-type nationale en matière d'archives orales: bilan d'étape*, 211; p. 57-63).

De technische en materiële aspecten komen ook aan bod. Als geluidstechnicus is Michel Courty goed geplaatst om informatie te verschaffen over de optimale opnamekwaliteit (*Les bonnes pratiques de l'enregistrement*, 211; p. 73-79). Christine Mathieu behandelt de verschillende dragers om de geluidsarchieven op lange termijn te bewaren (*Comment conserver les archives orales, théories et pratiques*, 211; p. 81-89). De praktijk van de omgang met mondelinge archieven in de archiefsector komt vervolgens aan bod. Amable Sablon du Corail belicht de situatie bij de Service historique de la Défense waar een dienst werd opgericht om getuigenissen te verzamelen. Bijzonder nuttig voor de exploitatie van die getuigenissen zijn de analytische inventarissen die ervan worden opgesteld (*De la diversité à l'unité: vers une culture interarmées et interministérielle*, 211; p. 95-106). Voor samenlevingen, zoals die van de Martinique, waar een deel van de eigen geschiedenis door de aanhechting bij Frankrijk werd versluierd, vormen mondelinge getuigenissen een belangrijk element in de kennis over de eigen identiteit. Dit toont Fabienne Zonzon in *La place de l'oral dans les archives de la France d'Outre-mer: l'exemple de la Martinique* (211; p. 123-132).

De wetenschappelijke exploitatie en culturele valorisatie komen aan bod in de laatste bijdragen. Christian Hottin behandelt de wisselwerking tussen archivarissen, historici en etnologen (*Archives (orales) et ethnologie: une relation particulière?*, 211; p. 169-179). Verder ingaand op de etnologie bespreken Corinne Cassé en Véronique Ginouvès in *Quand l'ethnologie crée une source pour la mettre à disposition du public dans une phonothèque de recherche: l'exemple de la constitution d'un fonds sur la mémoire arménienne* (211; p. 181-192) een voorbeeld van hoe etnolo-

gen een bron creëren en die door middel van een fonoteek ter beschikking stellen van onderzoekers. De 'vague mémorielle' die de laatste jaren duidelijk merkbaar is in Frankrijk, heeft volgens Léla Bencharif ongetwijfeld een relevantie voor de ruimere erkenning van de lagere sociale bevolkingsgroepen en van de immigranten (*Mémoires sociales, mémoires d'immigration: entre mémoires partagées et mémoires contrariées*, 211; p. 193-202). Van 2001 tot 2004 werd een grootschalig project in de Parijse voorsteden uitgevoerd. De bedoeling was om er, door middel van interviews, de historische identiteit te valoriseren. Het project leidde tot een tentoonstelling en een boek (Frédérique Jacquet, *Une collecte particulière d'archives orales: le projet 'Douce banlieu'*, 211; p. 203-207). In een afsluitend debat wisselen enkele historici en archivarissen van gedachten over de plaats van mondelinge bronnen in de hedendaagse geschiedschrijving (*Table ronde: Mémoire de militants, mémoire de combattants, mémoire des conflits: la place des sources orales dans l'écriture de l'histoire contemporaine*, 211; p. 217-218). (Baudouin D'hoore).

Nieuwsbrieven 2008

Een overzicht van de nieuwsbrieven leest u in een volgend nummer van *Bibliotheek- & archiefgids*.